

MAGIE

Hollands meesterbedrog

Nederlanders zijn van oudsher zeer bedreven goochelaars. Op 30 maart laten Hans Kazànetjes in de dop hun kunsten op de jeugdkampioenschappen zien

Revka Bijl Foto's Marco Hillen

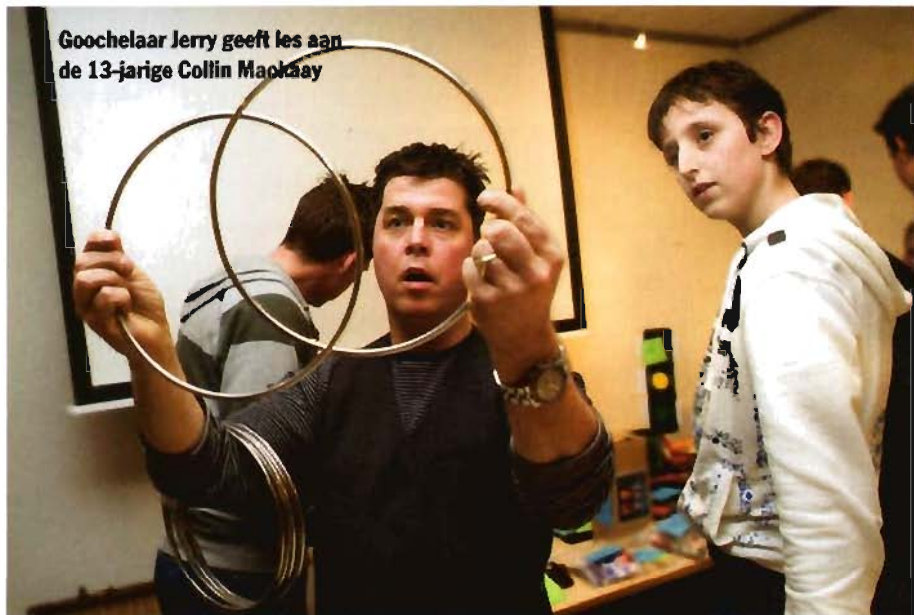
Geconcentreerd hangt de tienjarige Niek Takens zijn jasje op aan het goochelkarretje 'Niek uniek' staat op de voorkant geschreven. Dan gaat hij van start, muntjes komen razendsnel uit zijn handen, worden in glazen kommetjes gelegd en verdwijnen net zo snel weer. Kaarten lijken uit het niets te verschijnen.

Takens is lid van de jeugdafdeling van de Magische Kring Haaglanden. Vanavond in Den Haag is het clubavond en laat hij zijn trucs zien. Een goochelclubgenootje mag een willekeurige pagina uit een tijdschrift verscheuren. Een andere jongen kiest een van de snippers. Met de letters van dit restje pagina vormt Takens een woordcombinatie, die zijn zus opschrijft: 'Hoogveen 25 jaar.' En daarmee verwijst Takens naar de jeugdkampioenschappen goochelen. Vorig jaar werd hij tweede, dit jaar doet hij weer mee, 30 maart in Hoogveen. En inderdaad is het de 25ste editie van de kampioenschappen. De aanwezige medegoochelaars, van 13 tot 77 jaar oud geven hem tips om de voor een leek onbegrijpelijke trucs te verbeteren.

De Magische Kring Haaglanden heeft vier jeugdleden, die vaak samen met hun ouders komen. Nederland kent ongeveer 25 goochelclubs, met ongeveer zeshonderd leden, van wie er een kleine vierhonderd actief zijn. Er zijn maar een paar jeugdafdelingen in Nederland, maar dat zegt weinig over de populariteit van het goochelen. 'Een jeugdafdeling opzetten is moeilijk,' vertelt de voorzitter van de Magische Kring Haaglanden. Richard Top (44). 'De bijeenkomsten worden begeleid door volwassen goochelaars van de vereniging, en die moeten soms zelf optreden en natuurlijk tijd hebben voor zo'n avond.'

De leden van goochelclubs of magische verenigingen (verschillende benamingen, zelfde principe) komen gemiddeld twee keer per maand samen. Daar laten de goochelaars elkaar hun laatste trucs zien en geven ze tips om de act te verbeteren. De meeste leden zijn amateurs, een klein aantal werkt fulltime als goochelaar of entertainer.

Nederland kent een rijke goochelhistorie, vooral vanaf de periode net na de Tweede Wereldoorlog. Toen trokken verscheidene variété-artiesten door het land om de moei-

Goochelaar Jerry geeft les aan de 13-jarige Collin Maackaay

lijke jaren te doen vergeten en om hun beroep weer uit te oefenen, wat tijdens de bezetting vaak niet was toegestaan. In 1947 werd de Nederlandse Magische Unie (NMU) opgericht, een overkoepelend orgaan voor de goochelverenigingen. Leden van de NMU kunnen deelnemen aan de wereldkampioenschappen, die worden georganiseerd door een internationaal goochelorgaan, de Fédération Internationale des Sociétés Magiques.

Henk Vermeyden (circa 1911-1988) was een van de oprichters van de NMU. Hij zou later vooral bekendstaan als 'de nestor van de Nederlandse goochelarij'. Als eigenaar van goochelstudio Triks en oprichter van het gelijknamige goochelmaandblad werd hij de

leermeester van vele goochelaars. Zijn bekendste leerling was de Rotterdammer Fred Kaps (1926-1980), die driemaal wereldkampioen werd, in 1950, 1955 en 1961.

De wereldkampioenschappen worden nog steeds elke drie jaar gehouden. De presidenten van de overkoepelende goochelorganen per deelnemend land stemmen over de locatie. In de zomer van 2009 heeft de 24ste editie plaats in China. Tijdens het WK worden er prijzen uitgelooft in verschillende categorieën, onder meer manipulatie, kaartspellen en komedie. De hoofdprijs is de Grand Prix, die Nederland tienmaal in de wacht heeft gesleept. Bijna de helft van de wereldkampioenen is dus van Hollandse bodem.

Meestergoochelaar Fred Kaps zaagt een meisje door

Ook zoons Hans Kazànetjes goochelen

Foto's: ANP, Theo Smit, ANP, Mark van der Zwaag/PH

Aspirant-leden van de Magische Kring Haaglanden laten zich niet van de wijs brengen door de kaartentruc van Richard Top

Waar komt dat Hollandse goocheltalent vandaan? Ronald Moray (43), president van de Nederlandse Magische Unie: 'Wij hebben jarenlang de juiste mensen gehad die goed konden helpen om het goochelen op een hoger niveau te brengen. Zoals Henk Vermeijden. Nu ligt die taak om goochelaars te trainen bij de NMU. Daarom geven we congressen, lezingen en laten goede goochelaars uit andere landen komen. Want zo leer je het.'

Hans Suijs (64), van 1989 tot 1996 penningmeester van de NMU, ziet een verband tussen de handelsgeest en de succesvolle goochelarij: 'Nederlanders zijn reislustig en geven overal hun ogen goed de kost. Ze zijn

als vertegenwoordigers van een handelsnatie ook klantgericht, wat praktisch hetzelfde is als publieksgericht zijn. Bovendien wonen Nederlanders dicht op elkaar en is er dus veel communicatie en uitwisseling van ideeën. Jezelf trainen doe je door collega's naar je trucs te laten kijken en met tips te laten komen.'

Uri Geller

De fulltime-goochelaars merken dat de populariteit van het goochelen weer toeneemt. De ledenaantallen van de verenigingen stijgen weliswaar niet opvallend, maar de boekingen van goochelaars wel. Door televisieprogramma's als *Op zoek naar de nieuwe Uri Geller* is een grotere belangstelling voor het kijken naar goochelaars ontstaan. Steeds vaker huren bedrijven een goochelaar in bij productpresentaties of mogen goochelaars opdraven bij kinderfeestjes.

Top: 'Als mensen Uri Geller op tv hebben gezien, dan hebben ze aan mij als goochelaar, eigenlijk maar één vraag: "Kunt u ook lepels buigen?" Natuurlijk kan ik dat.' Slechts een enkeling van de kijkers naar zulke programma's besluit zelf ook te gaan goochelen. Misschien juist wel omdat het zo goed wordt gedaan; het lijkt voor de leek onmogelijk, magisch.

Magie is een moeilijk te definiëren begrip. Volgens goochelaars is in elk geval één

ding duidelijk: magie zit bij de toeschouwer tussen de oren. De goochelaar doet zijn truc, en dat kan op de toeschouwer als magie overkomen. Waar magie moeilijk valt te definiëren, is wel glashelder dat goochelaars niet kunnen toveren. 'Dan zat ik nu op de Bahama's,' zegt Moray. En het verschil tussen goochelaars en illusionisten? 'Dat zit in de trucs. Over het algemeen geldt dat goochelen met mensen, en dus met grotere attributen dan muntjes of balletjes, illusionisme is.'

Jannes de Goochelaar (37) noemt zichzelf een historische goochelaar. Hij deed een uitgebreide studie naar middeleeuwse goochelarij. Nu treedt hij op als goochelaar uit die tijd. De kostuums zijn zelfgemaakt naar oude afbeeldingen en ook de trucs en spreuken zijn zo authentiek mogelijk. Hij vertelt dat de goochelaars het vroeger een stuk makkelijker hadden. 'Als een goochelaar een balletje liet verdwijnen, dan was dat balletje aan de andere kant van de wereld geweest voor het terugkwam.' Daar trapt het publiek van nu niet meer in. Goochelaars zijn echter niet op hun mondje gevallen. Moray: 'Als iemand vraagt hoe die truc werkt, blijft het antwoord toch: die truc werkt goed.'

Lid worden van een goochelvereniging kan iedereen. Dus schuilt in iedereen ook de nieuwe Hans Kazan? Waarschijnlijk niet. Fred Kaps zei het al: 'Je hebt mensen die

Hans Klok trad maandenlang op in Las Vegas

Jongste lid Niek Takens en erelid Freek Rimkes

trucjes doen en je hebt goochelaars.' Het leren van de truc zal nog wel lukken, maar er een show van maken, is het belangrijkste en vaak het moeilijkst. Jannes de Goochelaar: 'Iedereen kan een makkelijke goocheltruc leren, maar het gaat om de presentatie. Een muntje in je linkerhand verstoppen, is niet moeilijk, maar dan moet je niet de hele tijd naar die linkerhand kijken natuurlijk.'

Terug naar de Magische Kring Haaglanden. Daar zijn vandaag ook goochelattributen te koop. Nieuwsgierig kijken de artiesten naar de doosjes, touwtjes en andere spannende attributen. Hierna treden ze voor de groep op en geven ze elkaar tips. De jonge goochelaars zijn ambitieus. Allemaal oefenen ze elke dag na schooltijd. Vooral Takens is druk met de voorbereidingen van de jeugdkampioenschappen. 'Goochelen met sponsballetjes vind ik het leukst om te doen,' vertelt hij. 'Maar ik ben nu bezig met duiven trainen. Hans Klok is de beste goochelaar die er bestaat. Ik heb hem een keer ontmoet, toen heeft hij gezegd dat ik moet doorgaan met goochelen. Dat wil ik ook, want later wil ik illusionist worden en wereldkampioen goochelen.'

De grootste goochelaar aller tijden? Het oudste lid – tevens erelid – Freek Rimkes (77) gaat voor de klassieker: 'Dat is natuurlijk Fred Kaps. Ik heb zelfs nog een trucje van hem geleerd.' Rimkes is al vijftig jaar goochelaar, onder de naam Frerima (Freek Rimkes Magiër).

Met rode konen verlaten de goochelaars in spe de goochelles. Wellicht om te dromen van een toekomst als beroepsgoochelaar. Want het beroep zal nooit verdwijnen. Niet zonder reden luidt de favoriete toverspreuk van Jannes de Goochelaar: *Mundus vult decipi ergo decipiator*, ofwel: 'De wereld wil bedrogen worden, dus laat haar bedrogen worden.' ■

Ook leren goochelen?

www.elsevier.nl/goochelen